

**A szerkesztő lakása:**

Rimaszombat, Deák Ferencz-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

**Az előfizetés díja:**

Egész évre . . . . . 4 frt.  
Fél évre . . . . . 2 frt.  
Negyedévre . . . . . 1 frt.  
Egyes szám ára 10 kr.

# GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESETŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

**Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Ujváros-utca 8.

szám alatt (Tóthy-féle házban)

**R Vozáry Gyula** tanárnál. — Ide

intézendők a kiadóhivatalt illető

előfizetés, hirdetés, nyilvánter

és egyéb felszólalások.

**A hirdetés díja:**

Egy háromhasábos petítor tér-

fogata . . . . . 6 kr.

**Bélyezdíj** minden beiktatás

után . . . . . 30 kr.

**Nyilvánter:**

Egy sor . . . . . 20 kr.

**Előfizetést elfogad** a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai postahivatal. Az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány úján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

**Egy őszinte szó vármegyénk gondolkozni szerető embereihez.**

Kies és kedves vármegyénknek sok olyan tulajdonsága van, a minőkkel együtt véve sok más vidék nem rendelkezik. Régi beszéd, hogy Gömörvármegye kis Magyarország. A kik másutt laknak, sok szépet, jót beszélgetnek felőle, s ha kevés időre ide jönnek, haza menve nem győzik eléggé dicsérni vármegyénk természeti szépségeit, történelmi nevezetességeit, népének vendégszeretetét, érdekes viseletét, szokásait, változatosságban más vármegyék fölé emelkedő egyéb tulajdonságait. Mi pedig, a kik itthon vagyunk és a kik más tájéknak szokásait, kitűnő sajátosságait ismerjük, hazaérkezésünk után csak azt mondjuk: ellehet felőlünk mindenki, boldoguljon más környéken élő hazánkfiak, mégis jobban szeretünk mi a kedves Gömör lakói maradni.

Mind helyes és nagyon szép, sőt becsülésre a legnagyobb mértékben érdemes gondolkozásmód ez. Azonban méltóztassanak e cikkírónak megengedni, nekünk mindezek mellett többet kell tennünk vármegyénknek minden téren való előhaladására nézve.

Önmagunk jól ismerjük szeretett szülőföldünknek természeti, ipari, kereskedelmi, nemzetiségi, hazafisági tekintetben fontos voltát, mégsem teszünk meg érte annyit, a mennyit megtenni minden esetre legszentebb kötelességünk.

Kötelesség, mi az?

Ez még esekeléség, ennél sokkal több jó háramlanék reánk, ha mindazt amit az élet gondjai mellett üres óráinkban szülőföldünkért megtenni hivatásunk, kellően meggondolva, helyesen, okosan viinnék véghez.

Száz szónak is egy a vége. — Részemről nagyon óhajtanám a következőket:

1. Tegyük könnyebben hozzáférhetőkké természeti jelességeinket.
2. Ösmertessük vármegyénk lapjaiban sőt a hazai nagy lapokban is vármegyénk különlegességeit bővebben, tüzetesebben:
3. Gondoskodjunk módokról és eszközökről,

## T Á R C Z A.

**Ki írta meg Rimaszombat történetét?**

Ábrándképeim közt gyakran megjelenik előttem két jámbor lelkű egyházi férfúinak alakja. Az egyik Fábry Ferencz oszványi róm. kath. lelkészé, a másik a Kollár Sámuelé, a eserenesényi ágost. hitv. evang. papé, kik a folyó század második negyedében serényen kaplalgattak az Ur szőlőjében.

Fábry, kit én többször vezettem, mint gyermek, a rimaszombati templom kapujáig, soha se látott engem. Szemeire akkor, az ötvenes években sűrű sötét éj vonult, tökéletesen vak volt; Kollárt én nem láttam soha, hanem azért el tudom képzelni okos, férfias ábrázatát, hosszú fekete egyházi köntösét, álla alatt leülő Luther-táblácskával, úgy, a hogy valamikor a derék Haviár Daniél tiszteletes urat a házunk előtt temetésekre menni láttam.

Azon időtájtban, mikor a két buzgó férfi egyszerre működött: A l s ó - S z k á l n o k o n valóságos kis tudós társaság szerepelt. Külföldi mintára honosították meg az irodalom és tudomány fejlesztését, a gömöri, különösen pedig a kishonti evangélikus papok alapítottak egy aránylag nagyszerű bibliothekát s az alapítás minden évfordulóját ünneplővel ülték meg, saját műveiket felolvasták azon, költeményeiket lelkesedéssel elszavalták, s azután barátságosan kezet szorítottak s elváltak a legközelebbi barátságos összejövetel napjáig.

Divatban voltak-e akkor a bankettek, meghatározni nem tudjuk; de annyi bizonyos, hogy az egész ország szeme esüggött az alsó-székánoki tudós társaságon, a Stóán, s a nyomtatványokat nagy beesben tartogatták az egész vidéken, úgy, hogy néha más megyebeli literátus emberek is megisztelték őket, mint például Bocsári Moesáry Antal tekintetes Nógrádmegyének táblabírája és monograph-írója, Sturmán Márton tiszamelléki főfelügyelő, Szontagh István, Földváry Mihály pesti felügyelő, Kubinyi Péter es. k. tanácsos, Kubinyi András később nagy híre vergődött fiaival, Jankovich Miklós stb. stb.

Mennyire ismerték egymást Fábry és Kollár, nem hallottuk; de mivel amaz Oszványban volt plébános, Kol-

lár pedig egykor tanuló, később tanár volt az odaváló gimnásiumban, ifjúkori emlékei többször elvezették oda, művei meg voltak Fábry gyűjteményében s az én példányom is a vak pap könyvtárából való, s híhető, hogy a marginálisokat fiatal korában saját kezeivel jegyeztette a pap.

A „Solennia XIV. memoriae anniversariae bibliothecae publicae” című Pesten, 1823. évben megjelent kis mű az, a melyben Kollár Sámuel eserenesényi evang. lelkész először fejtegette Rimaszombat városának történetét a kereszténység megállapításától kezdve egész az ő koráig, még pedig nem minden siker nélkül.

Használt-e Kollár a műve megírásánál Istvánffy, Pray és Bartholomaeidesz stb. nyomtatott munkáin kívül krónikákat, ki tudja; de hogy ilyen prózában és versben írt, talán nyomtatott művek már akkor is léteztek, megbízható öreg emberek elbeszélése után mondhatjuk. Egynek emlékét a tölgyesi plébánia őrizte meg Hontban, a mely mű valahol lappaug, vagy a mi igen valószínű: az esztergomi primási könyvtár fogta a tölgyesi pap elhalálózása után „Rimaszombat történetének” megérdemelt pártját.

Kollár Sámuel, a kinek műve kezeink között van, Pongyelokon született 1769-ben, a hol atya János, az ottani ágost. hitv. ev. egyház tiszteletes volt. Szerető édes anyját Risányi Juditnak hívták, a ki négy gyermeknek adott életet; ketteje fiu volt, ketteje leány. A fiuk közül Mihály bátyja volt a mi Kollárunknak, valahol Morvaországban fejezte be életét; a leányok egyikét Zsuzsitt Boszy Mihály nyustyai ágost lelkész vette feleségül, a másikat Julit Hosszurétre vitte Haluska Mátyás uram, a kit később a kövi-egyház választott meg szeretett lelki pásztorává.

Samut szülői magukkal még kis gyermek korában Fűrészre vitték, hová atya lelkésznek költözött át, s a tudomány alapelemeit Kollár a szülők gondos védőszárnyai alatt otthon sajátította el, majd az oszványi gimnásiumba került, a hol Lovcsányi Pál volt kedves professora. Az 1781. évben a tizenkét éves fiúcska már syntaxista volt Dobsinán, hol a rhetorikát is elvégezte s 1784-ben a késmárki főiskola növendékei között találjuk, a hires Schwartner Márton kedveltje gyanánt, kinek ra-

En szeresére még nem vagyok férj. — ezt ugyan jobb lett volna ki nem vallani — s így Onagyságával nincsenek elintézendő vélemény-különbségeim; Onagyságam nincs, kit fürdőbe elkísérnem illenék, de van 500 frt évi fizetésem, s oly hosszú czimem, minő ily nagy fizetéshez kompetál, s ezért a divat kívánalmainak ellenszegülnöm nem lehet. Fürdőre kell mennem, mivel ellenkező esetben félvállról néz reám a legutolsó „vigéc” is, kinevet a takarítóném s nem Nagyságos uraz meg, pedig 500 frt fizetés s több egyéb apró-cseprő járandóságaink folytán csak nem hivatatom magamat Tekintetes Urnak.

Fürdőre, de hová? Hangosan ismételttem barátaim előtt, hogy Balaton-Fürdőre nem mehetek ez idén, mivel nem kaptam szobát, Tátrafüreden rossz az ellátás, Koritnyezán nincs tarokk-kompanya, Mehadián román nyelven rendezik a koilliont, Luesivnán a bárányhimlő, Előpatakon a tiplus, Ránkón a diftheritis, Schwarzenbergben a nóna, Kutjabagoston pedig a kanyaró szedi áldozatait. Csiz — az igaz, hogy divatos fürdő, de nagyon közel van, oda nem érdemes elzónázní, Várgede és Ajnácskő arczideg nevralgiamat csak súlyosbitaná, Stooszon pedig bokáig járnak a hóban, mit egy balkézrel sajátkezűleg írt levelem is tüntetőleg bizonyít.

Nincs más mit tennem, mint „Fűzfafüred”-re utaznom, úgy is ott van Niki, Firi, Kriesi, Pepi, Pisti és Gyuzsi s a többi keresztnevűkről országszerte ismert kapacitás barátaim.

Láttam az arczukról, hogy bámulatba hoztam a kompaniát, mivel Fűzfafüredet egy sem ismeri, de ez reám nézve a legkellemesebb, így senki sem akarván elárulni a balneologia terén való járatlanságát, s mindnyájan bőlesen hallgattak, s csak elvétve, diplomacieze kérdézősködtek az ott levő ellátás, a szórakozások nemei, s a tapasztalatlanabbak az odavezető ut irányára felől.

Annyit félvállról felelgetve, odavetőleg elárultam, hogy a kérdéses fürdő a Feled-Fülek-Budapest-Debreczen-Nagyvárad-orsovai utvonalban fekszik, 2 pereznyire a vasuti állomástól, éghajlata a lehető legenyhébb, kilátása festői, vidéke elragadó, az ellátás fejedelmi, a víz hydroskali-magnesia-vas-tím-bor-jód-trimtrislylicatot tartalmaz, s arczidegzsábás nevralgo polyarthritisen ellen a lehető leg-hatásosabb.

Másnap már 10 legintimebb ismerősömtől kaptam különféle jelek alatt posta restante tudakozódó leveleket, de én tul jártam az eszükön s szobám ajtajára óriási betűkkel ráírtam „elutazott Fűzfafüredre!” Ablakom redőnyeit lehuztam, szobám egyik kulesát tüntetőleg átadtam a takarítónéknak, azzal a hangos utasítással, hogy csak 2 hónap mulva jövek haza, s az alatt sem takarítani, sem szellőztetni nem szükséges. Behajtottam elegans alakomat egy előre megrendelt fiakkerba, s elzónáztam Várgedéig.

Feleden valamennyi ismerősömmek hangosan ism-

gaszkodását — mint mondják — annyira meg tudta nyerni, hogy midőn ezt innen két év mulva professornak S o p r o n b a vitték, Kollár a tudós mesterét oda is egész odaadással követte s magas és átgondolt előadásából nemesak tanult, hanem nyomdokait követni legfőbb vágya volt. Schwartner jeles statisztikai kézi könyvei azon időtájtban még nem jelentek volt még — nonum premarum in annum — ugymond — hasonló elvet vallott Kollár is, tanult, egyre tanult, éjjel úgy mint nappal és csak ötven éves korában kezdett igazán irodalmilag működni.

A husz éves ifjut 1789-ben Hálában találjuk, honnan Schroek és Reinhard tanárok nagylelkűsége által istápolva Wittembergába költözött s csak két év mulva tért vissza hazájába. Kollárt egy rimaszombati nagygyűlés minden báhozás nélkül megválasztotta professornak s ő elment az oszványi jó hírnévnek örvendő gimnásiumba, a hol tizenkét évvel azelőtt bizony maga elég szerény tanulócska volt.

Kollárt a fiatalág annyira szerette, hogy évről-évre csak úgy tódultak az előadásaira s már a harmadik évben szaporítani kellett a professorok számát, bővíteni a tanhelyiségeket.

Kollár 1802-ben már aligazgatója volt az intézetnek, mignem a következő esztendőben a eserenesényi evang. egyházközség az alig harmincz éves tanférfiut lelkésznek hívta meg, a mely állást Kollár, el is fogadott. Felszenteltetése Éperjesen ment végbe, hol az egyházi szertartást maga Nicolay Sámuel superitendens végezte, hivatalába pedig 1803. július 15-án Kuzmányi senior igtatta be.

Kollár klaszikus műveltségű ember volt; latinul, görögül, németül, tótul úgy tudott mint magyarul. Plinius, Menandert úgy olvasta, akár csak Kovachich-ot vagy a bibliát. 1811. ápr. 29-én ő tartotta a latin gótsbeszédet Szabó Mihály alsó-székánoki pap tetemei fölött, a ki tudós könyvtárnoka volt a Stóának, illetőleg a kishonti esperességi bibliothekának. 1820-ban tót nyelven szónokolt, midőn Spissák Gy. Holko Magdolnát vezette az oltár elé. 1823. szept. 13-án Fejes Jánost latin beszéddel üdvözlé, midőn a tudósok az alsó-székánoki könyvtár igazgatójává választották.

De mindenek fölött a legnagyobb sikert érte el Kollár topographiai értekezéseivel. 1820-ban Kis-Hont ter-

telgettem, hogy Fűzfafüredre utazom, de előbb Várgedén látogatom meg Franczi barátomat, podgyászomat azonban már előre elküldtem Fűzfafüredre.

Várgedén hasonló nagyképködést vittem véghez, s késő este gyalogszerrel hazaérkeztem elhagyott lakásomra, 4 órára igazítottam a vekker mutatóját s boldogan elaludtam.

Másnap 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> órákor már künn voltam az árnyas Rima partján Fűzfafüredre. Oly grandezzával vettem be magamat a losozói habok hűsítő hullámai közé, mintha Ostendében volnék.

S íme még csak nem is füllenttem tulságos nagyot. A vasuti állomás „Jánosi” valóban csak 2 percznyire van fürdőhelyemtől, az éghajlat enyhe a fűzfabokrok árnyékában, a kilátás érdemes bármely festő esetjére, s említett nem létező betegségem ellen a víz valóban hatalmas orvosszer.

Még csak az étkezés ügyét kellett lebonyolítanom, de ezen is szerencsésen tustestem. Délután az árnyas Rima mentén elgyalogoltam a szomszédos Pálfalára, a koresmáros hús belső szobájába bevonultam, csináltattam egy paprikás csirkét felvert galuskával s alkonyatig élveztem a do'ce far niente esendes örömeit.

Este felé ugyanazon az uton visszabaktattam a fürdőhelyre Fűzfafüredre, újra végig élveztem a hydro-kalimagnesia-vas-tím-bor-jód-trim-trisulfátos Rima fürdőt, s kilenczór szobám magányában a fürdői élet kelleméről ábrándozva aludtam el.

Ez így tartott 8 napig, akkor már nappal utaztam haza s fennen dícskedtem, mily pompásan mulattam Fűzfafüredre, s beszéltem soha nem látott tavak- és víz-esésekről és soha nem hallott nevű országos kapacitásokkal való együttlétemről. Hazajövetelem oka a Fűzfafüredre kiütött influenza volt.

S egy hét múlva? Nos akkor újra elutaztam, de most már a világhírű Tordaligetre, a mely — köztünk legyen mondva — szintén csak az én fantáziámban létezik, tényleg pedig a Rozsnyó melletti Csucsom helyiségben lakó s tervembe beavatott erdész barátomnál töltöttem az időt a patakban pisztrángra halászva s fürjezve az elhagyott hely regényes pagonyáiban.

Tordaligeti tartózkodásom már 2 hétig tartott, s mire hazajöttem, kifogyhatatlan voltam a vidék, a fürdő, a mulatságok és szórakozások elsorolásában, s láttam, hogy barátaim építő sárguló ábrázattal néztek reám, irigylve tőlem a fürdőzés kelleméit.

Még egy kirándulás a „Csermelyölgybe” alias Fűzfafüredre s renommém meg volt mentve.

En lettem a fürdőzők királya, a legújabb Stanley, a legviláglatogatottabb, a legzónásabb egyéniség a bérezes Gömörben; tőlem kérdezősködött mindenki, hogy jövök melyik fürdőt válassza, hol mennyibe kerül, s hol telik legkellemesebben az idő?

S én tele tudóval tanácsoltattam, kritizáltam, dehonésztaltam, s ez mind hatott s emelte nimbuszomat.

Takarítóném hangosan eldicsécszik velem, lány fürdőben járt az ő Nagyságos ura, s hébe-hóba Méltóságos urnak kezd titulálni, mire én, tőlem telhető leereszkedéssel, de azért batoritólalag figyelmeztetem: „még nem Euphrozina asszony, de az is meg lesz nemsokára”.

S ez a sok hübő, ez a sok ámitás, világeselés és nagyképködés belekerült 17 ftt 30 krba s egy pár 3 frtos sarga szalon becskorombá, mit a harmat tönkre silányított. S lettem utána 7 kgrmmal súlyosabb, 10%<sup>o</sup>-al egészségesebb s ugyanannyival napsütöttebb, a mi állítólag ily nagy férfúnak jól áll, s arczomat érdekessé teszi.

Ezenkívül lettem ünnepeit, kihíresztelt fürdőző, megmentettem a Nagyságos titulust, s nem hogy lenézniének, de kitüntettek.

Hanem a legnagyobb szerencsétlenségem az lesz, ha újságíró barátom elárul, s más is megtalálja tőlem tanulni ezen újszabású fürdőzési beosztás mesterségét. De remélem, lesz benne annyi discretio, hogy négy szemkőzt elmondott vallomással vissza nem él, s ha igen, — úgy tagadok, mint kollegám Farkas Menyhért a lotto- király. Schwindler.

mését, népességét, mivelődési viszonyait adta elő stb. oly tapintatosan, hogy előtte önkényt megnyitlak a rimaszombati féltékenyen őrzött levéltárak s a város szabadalmleveleit, érdekesnél érdekesebb okiratait legelőszőr Kollár Sámuel volt szerencsés az eredeti szöveg felhasználásával saját útján közzé tenni. Ezeket Cserenesény, Orlaj-Török, Bakos-Török, Osgyán stb. ismertetései követték; mint látni lehet, műveiben a tudós szerző egészen azon a esapáson haladt, a melyen néhai Bél Mátyás és a Kollár feledhetetlen professzora Schwartner.

Rimaszombat története „De origine, situ, privilegiis etc. Oppidi Rimaszombati” cím alatt hét kiváló fejezetre oszlik. Kollár a bevezetés után áttér a szabadalmas város eredetére, majd annak politikai múltját írja le, fejtégeti szabadalmait, viszontagságait, egyházi történetét, különös tekintettel a helvét h. evang egyház múlt századi sereglésére, közli a hitfelekezetek papjait, tanítóit, majd aztán áttér a városnak az ő korabeli állapotjára, tanintézetivel rekesztvén be, azt állítja, hogy egy ilyen magasabb iskolája már 1462-ben fennállott volna. T a más igazgató vezetése alatt, majd a XVI. században a protestánsok kezeire szállott volna az, a kiktől 1771-ben Mária-Terézia foglalta vissza s két szent-Ferenczrendi szerzetes vezetésére bízta.

Arról hogy Rimaszombat valaha bánya-város volt, Kollár Sámuel még nem tud semmit; fontos azonban egy nyilatkozata, a mely szerint olyan népmondákra emlékezik, mikor Kis-Hontban még longobardok tanúztak volna, s ez azért nevezetes, mert sokan az Ukkon-pohár eredetét kutatva, azt hol a finn, hol a germán, hol a longobard jogszokásokig vezetik vissza s a Rimaszombati város jegyzőkönyveiben az Ukkon-pohara valami négy-szer fordul elő, de a mi Kollár idejében még senkinek se tűnt fel.

A város mostani elnevezését szerinte a XIV. század elején nyerte s azt állítja, hogy az ő tudtával vannak olyan oklevelek, a melyek szerint ezt nemcsak állítani, de egyntal bizonyítani is tudjuk, nevezetesen, hogy mint szállott az a kalocsai érsekségről a Széchyekre, majd a Losonczy-Bánffyakra, a Bebekek, Forgáchok, Kóháriakra stb.

Legérdekesebbek a jelen század elejéről szóló fel-

## A gömörmezei ifjuság „Tompa-szobor egyesületének” alakuló közgyűlése.

Megtörtént!

Valahára! Megalakult a Tompa-szobor egyesülete f. hó 19-én Rimaszombatban. A lelkesedés alkotta meg.

A mikor egy vármegye ifjusága oly nagy szellemű férfiúért lelkesedik, mint Tompa Mihály, kitől a hideg utókor meg akarja tagadni az elismerés borostyán koszoruját, — az igen felemelő, igen komoly dolog. Több az ünneplésnél, hisz a kegyelet legnagyobb adóját akarják megadni az allegorikák borongó kedélyű költőjének, több a munkánál is, úgy gondolom: egy neme az aszkesisnek.

Mit is akar a gömörmezei ifjuság lelkesedése létre hozni?

Szobrot emelni Tompa Mihálynak.

Oly czél, melyért lelkesedni kell minden érző embernek, ki a nagy költő műveit olvasá, épen azért a gömörmezei ifjuságnak, mert Tompa a „százberczü Gömör”-ben kapott létét, s Tompa a legnagyobb mértékben megérdemli az emléket, az emlékezést.

A magyar Parnassus szokta szolgáltatni a magyar Pantheon fényes alakjainak legnagyobb részét.

És vajjon van-e Tompának helye a magyar Pantheonban? Fajdalom nincs, s a „Szobor-egyesület” épen azért alakult meg, hogy legyen.

Nem akarunk elmaradni a többi vármegyétől, városoktól.

Dugonicsnak emléket Szeged falai őrzik. Szülővárosa emelte; Debreczen, az ő ifju poétájának Csokonainak gyűjtötte egybe az elismerés koszorujához szükséges virágokat, mert szülővárosa; Kisfaludy Sándornak Balaton-Füred lelkes fürdőközönsége hozta meg az áldozatot, mert a költőnek kedves helye volt Füred; ösesének Károlynak szobrát Pesten a muzeumkert őrzik; a lelkes Bessenyeinek ott, hol örök álmat aluszta, Berettyó-Kovácsiban fényes siremlékkel adózott nemzete; Károlyi Gáspárnak, a legnagyobb magyar bibliofilditónak háromszázados emlékünepe alkalmával Gőnczön emel szobrot a hívek kegyele: Kazinczy széphalmi dolgozó szobája helyén állított egy szép mauzoleumot a nemzet; br. Eötvös gró Széchenyi, Petőfi nagyságát fényes emlékszobrok hirdetik Pesten; Vörösmarty szobra székesfehérvárt tündököl; Somogyi rendi hatalmas oszlopot emeltek 1860-ban Berzsenyinek a miklaji temetőben, Kőlcseyről még 1864-ben megemlékezett Szathmár városa, csak a mult napokban is lelkes ünnepe rendezett emlékének.

Tehát csak Gömörmezei volna érzéketlen nagy fiai érdemei iránt, csak Tompa volna az, ki annyi sok közt nem talált helyet a magyar Pantheonban?

Nem, ez nem maradhatott így tovább, s épen ezért alakították meg a gömörmezei ifjak paratlan lelkesedéssel a „Tompa-szobor egyesület”-ét.

Az alakuló közgyűlés a prot. főgymnasium tornasarnokában folyt le.

Első sorban Réthy Andor fejtegette azt, hogy a Sárospatakon tanuló gömörmezei ifjak még 1883-ban S. Szabó József, jelenben naprágyi ev. ref. lelkész indítványára alkottak egy „Tompa-szobor-egyletet”, s a lelkesedés eredménye közel 1000 ftt. De a sárospataki „Szobor-egylet” a tagok esekély száma miatt tovább nem állhat fenn, ideje hát, hogy lankadt kezükből ki vegyük a zászlót, melyet oly dícsőséggel lengettek. Ezekután Juhász László indítványára a tisztikar egyhangulag, nagy lelkesedéssel alakult meg a következőképen: Elnök: Br. Nyáry László, alelnök: Réthy Andor, pénztáros: Tóth Béla, jegyző: Albert János, társjegyző: Fráter Soma, ellenőr: Gaál Gusztáv.

A tisztikar megválasztván, egyenesen az alapszabályok kidolgozásához fogott; némely pontjai zájós vitára szolgáltatván alkalmat. Elhatározta a közgyűlés, hogy mindenki, ha szíven viseli az ügyet, tagja lehet az egyesületnek, s ha e szándékukról a tisztikar valamely tagját (pl. Br. Nyáry László, Jánosi) értesítik, s ha minimum egy forint évi tagsági díjjal előmozdítják az

jegyzősei. 1821-ben a város 48 nádori házhelyet (sessio) képezett, s mindössze csak 3121 lelket számlált, a kik között 198 nemes, és 668 nemnemes család találtak. A lakosok között nemes ember volt 494, nem nemes ellenben 2627.

A tereket és utcákat, a mint azokat ma is saját szemünkkel láthatjuk, Kollár szerint 1507-ben, elég szűken, jól kisimítva mérték fel; az ágost. b. evangélikus imaház valamikor térségben állott, kerítését, tornyát az ötvenes évek előtt csinálták meg. A város piacán kalodája volt szegyenpaddal, nyaklóval stb. a mostani városházát 1798-ban építették fel, a megyeházat 1801-ben, tehát egy évvel a Gömörvármegyével törvényserint való egyesítés előtt; volt két gyógyszer-tára, több jeles orvos-doktora, minő Madách Péter, egy világlátott ember. Ujhely Ferencz, néhai Ujhely Vilbald városi főjegyző édes apja, meg Tóth-Pápai Sámuel híres szemorvos stb.

A gyors kocsizás, melylyel a postaszállítás volt egybekapcsolva, 1769. augusztus elsején lépett életbe, városunk Gácsot közvetítette Tornallyára. Az ötvös-ipar Kollár korában már alhányatlott, mert csak hat ötvöst említ, gubás még volt 198, eszmadia 124, varga 75, szabó 24, szűrszabó 92, fazekas 29; de esutorás már csak 4.

Kenyérsütő asszonyaink a sütő-mesterség titkát féltékenyen őrizték, pedig annak híre volt még Lengyelországban is s Kollár mondja, hogy az olyan volt, mint a szivacs, melyet ha az édes teje belemártott az ember, utolsó cseppig magába szívta. Zavarba is jött a paraszt s azt felelte a kenyéret kínáló rimaszombati kőfának: „Óvto twog Kunyer Boj pobje” verte volna meg az Isten a kenyéret!

Az iparosok közül Kollár szerint a mészárosok kaptak legelőszőr szabadalmat, a kiknek decretuma 1468 márczius 12-ről való; de ez nem egészen úgy áll, a rimaszombati szűcsök eredeti pergamen-levele 1458-ban kelt, tehát tíz esztendővel régebb; sokkal régebb mint a pozsonyi, pesti, kolozsvári stb. sőt úgy látszik egész Magyarországon nincsen régebbi oklevele a szűcsiparosoknak a rimaszombatinál.

Kollár röviden a rimaszombati népviseletet is leírja s azt állítja, hogy a mi népünknek a természetől örök-

egyesület virágzását. (A tagsági díjak Tóth Béla Rimaszombat cz. a. küldendők).

Elhatározottak, hogy felolvasó-estélyek, táncmulatságok rendezése által is igyekeznek elzárni megvalósítani az egyesület, legközelebb f. hó 24-én rendez táncmulatságot a Széchenyi-kertben.

Több üdvös határozat után az elnök ur emelkedett beszédben köszöntö meg a tagok türelmét s a szent oltárhoz 50 fittal járt, ép így R. Vozáry Gyula s Votiszky Sándor urak 1—1 fittal.

A lelkesedés, mely az alakuló közgyűlést jellemezte, reményt nyújt arra, hogy a gömörmezei ifjuság nemes törekvését a kívánt siker fogja koronázni.

... Emléket emlékezést Tompa Mihálynak!... P. J. L.

## Törvényszéki esarnok.

### Végtárgyalások.

Augusztus 27-én, (szórdán). — 1. Hatóság elleni erőszak büntetével vádolt Vandrák János.

2. Sikkasztás büntetével vádolt Gotthárd Alajos.

3. Gyermekekölés büntetével vádolt Csik Borbála elleni végtárgyalások.

Augusztus 28-án, (csütörtökön). — 1. Személyes szabadság megsértésével vádolt Tóth Lajos.

2. Lopás büntetével vádolt Bari János elleni végtárgyalások.

### Tólvaj pékinas.

Koren István nagy-rőcei születésű 15 éves tanonc, a ki már 2 év óta Mérész János helybeli katonai pékmesternél mint pékinas van alkalmazva, megtudván, hogy Diekmann Ignác helybeli kereskedő üzlete a déli órák alatt zárva szokott lenni, már hosszabb idő óta álkules segítségével behatolt a pénezőbe s onnan a felvezető garádieson bejárt az üzletbe, az üzletben lévő fiókból több ízben pénzt lopott. Folyó hó 15-én ismét behatolt az üzletbe, azonban rajta vesztett, mert megsípték és átszolgáltatták a rendőrségnek, a rendőrségtől pedig a kir. trszékhez került, a hol jelenleg előzetesen le van tartóztatva.

## Helybeli hírek.

### Királyunk ő felségének születés napját f. hó 18-án

d. e 9 órákor nagy ünneppel ülte meg a helybeli összes állami- és közigazgatási tisztviselő kar, melyek minden rendű és rangu tagja teljes díszben jelent meg a római kath. templomban, hol Mészáros Bálint four végezte a vallásos szertartást.

### Alapszabály megerősítése.

A rimaszombati általános temetkező társulat alapszabályait a belügyminisztérium megerősítette s a napokban leküldötte.

### Polgármesteri díszbot.

Csüder László kuriai bíró ur a napokban Budapestről meleg hangu levél kíséretében egy ezüst gombos, buzogányos díszbotot küldött a helybeli polgármesteri hivatalnak, mint b. e. Csüder Király hagyományát, azzal a kikötéssel, hogy ezt az értékes szép munkájú botot használja Rimaszombat szab. város polgármestere dísz gyanánt, valahányszor egy egy ünnepies alkalommal díszes öltözetben kell megjelennie.

### Katonaseregben

volt alkalma városunk lakosságának gyönyörködni a mult hét szombat estjén, a mikor a hozzánk megérkezett losonczy 25. ezred 3. első zászlójának zenekara, mintegy másfél óráig mulattatta játékaival a föl s alá sétáló vagy a főtéri ablakoknál, házak előtt üldögélő közönséget. Volt is nagy élénkség a piacz terén; kár, hogy az épen hazafelé halagó tehénescorda meg az alkalmatlan időben történő losolás ez élvezetben is kissé megháborgatta a járókelőket. A szives vendégzeretemen részeseült napbarmitotta katonaság, melyet Losonczyról több eszedél kísért el ideig, vasárnap reggel négy órákor kenző mellett vonult el városunkból Tornallya felé, hol aug. 18-án, ő Felsége születése napján teljes díszben vettek a hálaadó istenitisztéletben. Tornallyáról a nagy őszí gyakorlatra mennek Debreczen, Nagy-Károly és Nagyvárad alá a nagy hőstől, portól sokat szenvedő bár harez-edzett hadiak.

lött hajlamait inkább nehézkeseknek, komolyanak kell tartani, és hogy a zene a közhelyekről számkiváve volt, a mi igaz lehet, mert a tárogató volt az egyetlen hangszer, a melyet a huszas, harmincazas években lakadalmi ünnepekénél megszólaltattak, azt is inkább a kurucz világ iránt való tiszteletből, tehát jobban politikai okból, mint vígasság okáért.

Hogy Kollár nemcsak a maga hitfelekezetét tanulmányozta, hanem a helyéthivallásu s a róm. kath. hívek vallását is, mutatják a „Solenniák” XVI. kötetében 1825. Pesten megjelent buvárlatai. Azt, hogy a más vallásnak tudósait mindenben kielégítette volna, teljességgel nem mondhatjuk, s az látszik a Fábry Ferencz osgyáni róm. kath. plébános jegyzeteiből is.

Mikor szünt meg Kellár Sámuel éni? — határozatlan meg nem mondhatjuk. Tudunkkal irodalmi tevékenységét 1827-ig, tehát ötvennyolc éves koráig fejtelt ki, a mi egyébiránt ma már nagyon egyre megy; mert ha valaki egész határozottsággal meg akarja tudni, ott van a cserenesényi lelkési hivatal; halálának esztendeje, sőt napja okvetlenül be van írva az anyakönyvekbe.

Az ugynevezett „Solenniák” ma már nagyon ritkán kerülnek a könyvkereskedők árupadjaira. A budapesti egyetemi könyvtárban megvan az az egy példányban, de úgy emlékszem, hogy nagyon hűzagosan. Gömörvármegyében eszelőtt harmincz-negyven évvel még itt-ott látunk belőle töredékeket, hanem évről-évre gyérülnek akkor is, mert már akkor is kihalóban volt az intelligenciának azon része, a mely a latin nyelvet, hogy úgy mondjuk, az anyatejjel szívtá be magába, a kath. papság egyébiránt kiesínyleta „Solenniák”, mivel a Rozsnyón közzé tett „Egyházmegyei Töredékek” által Hollók Imre csakugyan tulszarnyalta azokat a latin, magyar, tót és német értekezésekből vegyesen összeállított füzeteket, a melyek hiában, a felekezetes bélyeget is magukon viselték.

Mi a magunk részéről a felekezetes jellegűt érintetlenül hagyjuk, s tisztelettel hajlunk meg az ősk jóakarata előtt s minden időben öremmel fogjuk üdvözölni, ha a kishonti esperesség ehhez hasonló tevékenységgel felbuzdul, és azt, a mit egy Kollár Sámuel abban hagyott, egy más fiatal erő hasonló lélekkel, de nagyobb apparatussal kifejtí és pótolni akarja. Findura Imre.

**Eljegyzés.** Szarvas Honkát, Szarvas József helybeli pénzügyi biztos kedves leányát eljegyezte Hazay Arthur békés-esabai vasúti tisztviselő. Aldás frigyökre!

**Baleset.** Spurius helybeli lakatos mester, saját gépjén Hevessy Benedek országgyűlési képviselőnél esépett. A gép dobjának srófia megtárgulván, a dob ágyudörgéshez hasonló robajjal pattant szét s az étezőnek balkarját érzékenyen sújtotta. Mások kikerítették a veszedelmet.

**Sertes hetivásár.** Rimaszombat aug. 16-áról, a városi állatorvos értesítése. Felhajtottak 606 drbot. Közép hizót 14, anyasertés és malcz 286, süldő 306 drbot. Eladtak összesen 142 drbot. Átlag árak: hizók 35—40 frt, anyasertés 25—30 frt darabonként; 2—4 hónapos malczok 6—8 frt, 1/2 éves süldők 10—14 frt, 1—1 1/2 éves süldők 36—40 frt páronként. — Vasuton a sertéskezeskedők Beszterezbányára elszállítottak 42 drb vegyes süldő sertést.

### Vármegyei ujdonságok.

**A rozsnói püspök veszélyben.** Schopper György dr. rozsnói püspök minapi bérma-utja alkalmával komoly veszélyben forgott, mely a véletlen szerencse közbejötté nélkül könnyen végzetessé válhatott volna az agg főpapra nézve. — Midőn ugyanis a püspök bérmautját folytatva e hó 16-án Harkács felé közeledett, a fogadatra és átvizelésre kivonult és öt mozsárlövésekkel és dinamit-robbantásokkal fogadó, ezekre menő hívek közül valamely tulzavogó és lelkesülő egyén közvetlenül a püspök fogatát vonó lovak elé dobta dinamitját, mely elsülvényt, a nagy robajra a lovak megbokrosodtak és a kocsit felfordítván, azt a falu végén levő nőtől, melyen éppen áthaladni akart — az árokba döntötték. A feldőlés alkalmával a kocsit kettészakadt s a lovak annak első felével, melyen a kocsis és a huszár ült, eszeveszetten elszárgultak, míg a kocsis másik fele, melyben a püspök ült, sértetlenül maradt az árokban. A kocsis és a huszár súlyos sérüléseket szenvedtek, és a főpap is csak a kocsit kettészakadásának köszönheti, hogy a nagy ijedségen kívül egyéb baja nem történt. A püspök annyira megijedt, hogy kíséretének karon fogva kellett vinni a kutasztrófa színhelyéről a templomba, hol magához tért; ijedsége azonban egész napi kelleyhangulatát elrontotta. Délután Vay László báró harkácsi földbirtokos fogatán hajtattott a veszélyből megszabadult főpap a legközelebbi állomásra, hogy rozsnói pabotájába térjen vissza.

**Eljegyzés.** Gróf Serényi Béla putnoki nagybirtokos, gróf Serényi László főrendiházi tag és bold. lúti, gróf Bubna Ludmille fia Uj-Tátrafüreden eljegyezte bold. gróf Bánffy Béla volt képviselőházi alelnök és báró Wesselényi Róza es. és kir. palotahölgy egyetlen leányát gróf Bánffy Rózát.

**Horváth Arpad** megyénkbeli birtokos és belügyminiszteri segéd fogalmazó nemrég jegyezte el Hevessy Klára kisasszonyt, Hevessy József földbirtokos kelve leányát.

**S. Szabó József** munkatársunk pályakoszorúzott művét némi átalakítással elküldötte a bíráló bizottság elnökének, ki azt „Károli Gispár élete” ez. a. 10000 példányban nyomtatja ki s küldi szét az ev. ref. egyházaknak.

**Andrassy Manó** gróf a rozsnói leégett izr. templom és iskola épületi költségeire 100 frtot ajándékozott.

**Batta Samuel** bejeli birtokos kocsisa vasvillával szurta meg a mellét. A sebesült már jobban van. A rossz eselődöt a esendőség tüstént elfogta s Tornalljára-kísérte, hol a járásbíró azonnal lezáratta.

**Andrassy Manó** gróf országos képviselő Tátrafüredre távozott, hol neje Pálffy Gabriella grófné és leánya Eszterházy hrné nyaralnak.

**Zichy Ferraris** Manó gróf a múlt héten néhány napig a betleri kastélyban időzött.

**Illetektelen keresztelés miatt** az alsósajói ág. ev. lelkész bepanaszolta a nagyveszvérsi r. kath. plébános a rozsnói főszolgabírósa előtt; miért aztán Kubinyi Géza főszolgabíró 50 frt pénzbírsággal, esetleg öt napi elzárással sújtotta az illető lelkészt.

**Párbaj.** Egy előkelő családnál lakó nevelő és egy postamester összeszóllalkozás következtében párbajt vívtak egymással Ratkón. A postamester mellén kapott szurást. Sebe nem életveszélyes.

**A gömörmezei általános tanító-egyesület** Groó Vilmos kir. tanácsos s tanfelügyelő jelenlétében folyó hó 12-én tartá meg évi rendes közgyűlést Pelsőczön majdnem 100 egyesületi tag részvétel mellett. Magának a közgyűlésnek lefolyása mintaszerű volt. D. e. 9 órakor összegyűltek a tagok az ev. ref. templomban, melyet ez alkalomra Szentpétery lelkész engedett át. Rőczey István szépen sikerült elnöki beszéddel megnyitván a gyűlést, kijelenté, hogy mivel a röczei központnak hatéves megbízása megszűnt, a lemondást az egész tisztikar nevében beadja, s tudatja továbbá, hogy az előző nap délutánján tartott előértekezleti határozat értelmében a központot Rimaszombatba tették át s elnökül Törköly József igazgató-tanítót, alelnökül Fülöp Bénéjánt, ki egyszersmind az Eötvös-alap intéző bizottsági elnöke is lön, másod alelnökül pedig ifj. Járossy Endrét választották meg. A főgyűlési tisztséget a gyűlés Czifkora Istvánra, az első és második aljegyzőséget pedig Paál Gyula és Katona Géza rimaszombati tanítókra ruházta a közgyűlés. Az egyesület pénztárosa Wagensommer János, könyvtárosa Nagy Zoltán, választmányi tagok pedig Fabry János s R. Vozáry Gyula főgymn. tanárok, Szölösi István, Prunai Vilmos, Hancák Manó, Scholerz Ádám, Juhász János, Kraicz Karola, Beeske Bálint, Füzessy Márton, Csizy Béla lőnek. Együttel meghagyta a közgyűlés, hogy az elnökség egészítse ki a választmányt az elnök által kizemelt egyesületi tagokkal s ezek névjegyzékét terjeszse a jövő évi közgyűlés elé, a mely Jolsván fog lenni 1891-ben. Ezután elnök az egyesület újonnan választott tisztviselőit a közgyűlés jöndületába ajánlá, erre a jelen volt tagok lelkes éljenzésben törtek ki. — A felolvasott pénztári jelentés szerint bevétel volt 356 frt 07 kr, kiadás 341 frt 54 kr, maradvány 14 frt 53 kr. — Majd Jurin Samu a tá elö hogy az „Eötvös”-alap egyesületi pénztárába 81 frt 81 kr. folyt be, melyből a 71 frt 33 krnyi kiadást leszámítva tiszta bevételül marad 10 frt 48 kr. Majd Groó Vilmos k. tan. tanfelügyelő az árvaházi alapítóke gyűjtéséről szóló jelentésében tudatja, hogy az évi bevétel 15 frt 62 kr-ra tehető s így a központi pénztárba ez ideig 522 frt 80 kr-t küldött be az egyesület. — Aztán Törköly József könyvtáros is felolvasta évi jelentését a könyvtár állásáról. Erre a közgyűlés egy bizottságot nevezett ki az elkészített kimutatás tüzetesebb felülvizsgálásá-

ra. Ezután a sorrendben levő tétélek tárgyalása következett, melynek befejeztével a közgyűlés 1 órakor véget ért. A gyűlést követő közebében díszes társaság vett részt s már a harmadik ételnél megindult a felköszönések árja. Az első felköszöntőt Rőczey István a nagy-rözei polgári iskola igazgatója mondotta dícsően urakodó királyunkra, másodikikat Halasi Gyula Groó Vilmos kir. tanácsos tanfelügyelőre, a tanítók szeretetű vezérére, a harmadikat Frídrik Vilmosra és Szentpétery Sámuelre Pongó Gyula. A gyönyörű toaszokk árját csak egy pár kiváló szép hangú tanító élvezetes dalai szakították meg. A kedélyes közebéd után a parquet gyárat s a cellulose gyárat szemlélték meg az egyesületi tagok, mindenütt kitűnő kalauzolás mellett. A jövedy nőtön nőtt, s talán csak az előtte való estén rendezett tánczvizgalom fesztelen örömei szárnyaltak tul némi tekintetben. A tánczvizgalom a helybeli bizottság rendezte s járt 102 frt 70 kr. bevételrel s 55 frt 39 kr. kiadással. A fennmaradó 46 frt 31 kr. maradványt az „Eötvös”-alap és a megyei tanítók segítő-alapjára fordította a gyűlés. Ez alkalommal felállítottak: Müller Lajos 1 frt, Jazsó Emil 80 kr, Rőczey István (elnök) 40 kr, Halassy Gyula 40 kr, Perjessy László 40 kr, Törköly János 40 kr, Borza Pál 40 kr, Frídrik Vilmos 60 kr, Waiszer Sámuel 40 kr, Bence Sámuel 40 kr, Lipták Lajos 40 kr, Bogár Lajos 30 kr, Harmatta Andor 1 frt 40 kr, Klein Sámuel 40 kr, Erőssy Gyula 40 kr, Szarvas János 1 frt 20 kr, Nt. Szentpétery Sámuel 2 frt, Groó Vilmos 40 kr, Dr. Székely György 60 kr, Lahner György 1 frt, Miklós József 1 frt, Bergstein Miksa 1 frt 80 kr, Pongó Gyula 40 kr, Glósz Bertalan 1 frt

**A gömörmezei magyar közművelődési egyesület** nagy-rözei főlkja f. hó 17-én Nagy-Rőczén tartotta meg az évi közgyűlést. E közgyűlésen jelen volt Groó Vilmos kir. tanácsos és tanfelügyelő is, ki mint az egyesület igazgatója nem egyszer adott felvilágosítást a tárgyalás folyamán, maga a kör pedig igen örült, hogy az egyesületi központ egyik előkelő tagja személyesen győződött meg a kör működéséről. A kör múlt évi működését Mihalik Dezső a főkegyesület lelkes elnöke remekül kidolgozott jelentésében mondotta el, ugyanezen jelentésben a jövő év programját is a nála megszokott szabotossággal állta elő. A központ hatalmas segítségével a főkegyesület két óvót tart fenn, a nagy-rözeit, mit a város is segélyez és a ratkóit. A nagy-rözei óvóba 132 gyermek járt a múlt év folyamán s a gyermekek mind egyike megtanult magyarul, mert az óvó nyelve magyar. Kiváló dícséretet érdemelt Vieszt Kornélia óvónő, ki fárdatatlan tevékenységgel gondozta a kicsinyeket. A ratkói óvóintézet még a kezdet nehézségeivel küzl, azonban az ottani óvónő is dícséretes buzgalmat fejtett ki. Ezen két óvoda fenntartása megerősítése egy harmalíknak istápolása s egy negyedíknak előkészítése a jövő év feladata. A közgyűlést kedélyes lakoma követte. Az itt elmondott toaszok egy szöb jövedy előjeleiként mutatkoztak. Délután a nagy-rözei nőegylet rendezett a kisdédvó javára a fűrdőben táncz mulatságot. Három órakor érkezett meg a kisdédek csoportja, köztük az erősebbek kis nemzeti zászlócskákat hoztak. Természetes, hogy a szülők csaknem mindegyike kísérte a kisdédek csapatot. Valódi népnépvolt ez. Kis pihenés után az „óvónéni” vizsgát tétetett velük. Lelki örömmel hallgattak a kisdédek szabotoss magyar versecskéit, dalait, üdvözlő beszédeküket, gyönyörrel néztük kedves játékaikat, mozdulataikat, bátor fellépésüket. S a próbát után vívón kedvvel járták a kisdédek esárdását, mozgott mindegyik, a melyiken a nagy meleg miatt erőt nem vett a buzgóság. Este felé a nőegylet választmányja, melynek élén a pártatlan buzgóságú Mihalik Dezsőné urnó áll, uszonnát rendezett a kicsinyeknek. Nagy esomé kalásot s nagy mennyiségű kávét osztottak ki az erre a tisztre felkért s szívesen vállalkozott Stefanosok Károlyné, Cseh Jánosné és Bakos Gyulané urnók a kicsinyek nagy öröme. — Korán este hazla vonultak a kisdédek, de nem a felbőtek. Ezek esaptak oly mulatságot, oly kedélyest, oly fesztelent, hogy a kelő nap is május hónapban képzelte magát. Hogy kik voltak ott, igazán nem tudnám elsorolni, de azt állíthatom, hogy minden ott levő jól érezte magát. Kedves fűrdővendégeink a Garamról s egy-pár alak kivételével murányvölgyiek voltak, de nagy számmal. — A kisdédek javára rendezett mulatság minden tekintetben kitűnően sikerült.

**Értesítő.** — Megjelent a jolsvai alsótoku kereskedelmi osztálylyal kapcsolt ipariskola hatolik értesítője, melyet Jurin Samu igazgató gondosan szerkesztett. Az első cikkben maga az igazgató értekezik az iparos tanulók munkakiállításának jelentőségéről, melyben többek között meggyőző erővel fejtegeti az efféle kiállítás sokoldalú hasznát. Az ipariskolai bizottság 17 tagból állott; a tanító személyzet pedig 6 emberből. Beiratkozott 112 tanuló, köztük 8 kereskedő, hetenkint 22 órában tanultak, ez évben kevés mulasztás volt. A zárvizsgálatok iránt sok tanügybarát és iparos érdeklődött. Többen 25 frtnyi öszszegzet raktak öszse jutalmul kiosztás végett. Habár a növendékek nagyobb része nem magyar ajku, mégis fényes eredményt tanúsított a kis csapat, miben a tanerőkön kívül a derék igazgatónak főérdeme van. Az intézetet egyesek és hatóságok melegen támogatták. Sajnos azonban, hogy a különben ügyesen szerkesztett értesítőben néhány rész kifjezésre bukkanunk, ami részben a kör hibája, p. tanonez, tanulási idő, daczára annak hogy, ezek helyett: tanuló vagy inas; a tanulás ideje; habár stb.

**Vilám ütött** meg Telgárton egy szénagyűjtő leányt s ruhájából nagy darabot szakított le s testét ugyancsak megégette. Orvosi gondos ápolás azonban életre kelté.

**Meggyuladt.** Otrokoeshan egy szekeren áztatni vittek a kertet. A kocsis, a mai kor divatának hódolva, cigarettázott a szekeren. Lovai megbokrosodván, cigarettáját a száraz kenderre ejtette, mely ettől meggyuladt. A ropogó tüztől a lovak még inkább megszállajodtak. A legénynek már fehérneműje is meggyuladt. Kicsi híjja, hogy ő is meg nem égett. S ez okvetlenül bekövetkezett volna, ha a szekér szerencsére véletlenül fel nem dől. Így a cigarettázó Jakab János kurta nemes atyafi csak kenderét és szekert sajnalhatja. Tessék cigarettázni kenderhordozó szekeren!

**Tűz.** Sajó-Gömörön e hó 13-dikára virradón Szentiványi-Miklós 2500 kereszt búzája és 500 kereszt zabja leégett. Azt hiszik, hogy a tűz gyujtogatásból származott. Oriási erőfeszítés meg teljes szélesend okozta, hogy a város épen maradt. A termést biztosította a tulajdonos.

**Tűz** pusztította el aug. 13. Sz hlán Kubinka Gyula füveggyári nagy épülete. A kár tetemes, már azért is, mivel a nagy ház fölépítéseig a munka szünetelni kénytelen

**Tűzet** idézett elő Horka állomás közelében a tehervonat kipattant szikrája s elhamvasztá Dusza József 3 kazal buzáját.

**Hatalhozó seb.** Dernőn egy 24 éves erős legény koresmai veresülés közben homlokán sebet kapott. Sebet nem híven veszélyesnek, több napig fenn járt. Azonban a napokban hirtelen rosszul lön s meghalt. A törvényeszéki boncolás a velőben tályogot talált, a mely a koponyacsont megsértése folytán állott elő.

**Leányiszoktatásra** veteledett Rozsnyón egy kétes jellemű fiatal ember, ki előbb nejétől törvényesen vált el. Ugy látszik, a fiatal leánynak is kedve volt hozzá, mert csak így könnyű Katót tánczra vinni.

**A betleri** állomásnál az épületet átatakitják s vároteremmel látják el a vasuton utazók érdekében.

**Híuz** tartózkodik a Királyhegy garamvölgyi erdősegében, hol napoként jó étvágygyal fogyaszt el a juhászok szemelattára egy-egy juhót a nyájából, melyet a „bátor” juhászok nem tudnak megmenteni.

### Vegyes hírek.

**A Károli em'ékünnapre** nézve, melyet szept. 14-én tartanak meg Gönczön, a következő sorrendet állapította meg a rendezőség: 1. Isteni tisztelet a templomban d. e. 10 órakor. 1. Gyülekezeti éneklés. 2. A sárospataki főiskolai énekkar ünnepi éneke. 3. Alkalmi imádság. Mondja Kun Bertalan Tiszáninnen való püspök. 4. Az abauji egyházmegyei énekkar ünnepi éneke 5. Alkalmi egyházi beszéd. Elmondja Kis Aron szatmári esperes. 6. Ezzel egy időben azoknak, kik a templomon kívül maradnak, egyházi beszédet mond Novák Lajos, baktai lelkész. 7. Gyülekezeti éneklés, mely alatt a gyülekezet kimegy és a templom udvarán felállított sátor körül foglalt helyet. 8. Szoborleleplezés. 9. A sárospataki énekkar ünnepi éneke. 9. Prónay Dezső bíró az ág. ev. hitv. egyetemes felügyelő megnyitja a szoborleleplezés ünnepségét. 10. Emlékbeszéd. Károlyi életrajza, jutalmazott pályamű. Felolvassa a szerző Szabó József naprágyi lelkész. 11. Az angol biblia-társulat képviselőjének üdvözlő beszéde. 12. Záró beszéd. Mondja Szász Károly dunamelléki püspök. 13. Hymnus. Előadja a sárospataki és az abaujgyházmegyei tanítói énekkar. Az ünnepséget társas ebéd követi.

**Tanarváltás.** Székely György drt, megyénk szűlöttét, a nagykorósi főgymn. igazgató-tanácsa 78 pályázó közül egyhangul választotta meg a magyar-német nyelvi rendes tanári állomásra.

**Lebélyegzés.** Ezentul minden vasuton utazónak le kell bélyegeztetnie a szomszédos forgalmu vagy szelvényűrjegyet, ha kellemetlenségbe nem akar sodródni. Ez újabb intézkedést kisebb állomáson a jegyzotó pénztáros, nagyobb helyen a kapusok fogják teljesíteni.

**Az már aztán bor volt.** A napokban a hegyaljai Széchenyi-féle pinczéből egy 136 literes hordó, 68-diki borkereskedő. A sámpinál is árosabb italból e szerint egy liter 7 frt 50 krba került, az ilyenből bizonyosan csak rendkívül gazdag urak ihatnak.

**Gyakorlatias eltpályára** hívja jel a kereskedelmi miniszter az ifjakat. A vasuti tisztképző tanfolyamon ugyanis a jövő hó elsején a negyedik tanév kezdődik. A kik megfelelő elméleti képzettséggel bírnak, s ezt bizonyítványnyal igazolják, ha 18-ik életévüket betöltötték vagy a jövő évi január végéig töltik be, e hó 20-ig folyamodhatnak a felvételért, a tanfolyam az igazgatóságnál (Luther és Bezerédi-utczák sarkán.) Az előfások szeptember elsején kezdődnek s heti 30 óra mellett 10 hónapig tartanak. A tanév befejeztével a hallgatók távozási bizonyítványt kapnak, melynek alapján beosztják őket a hazai vasutakhoz s a három havi gyakorlati próbaszolgálat után megállják a képesítő vizsgálatot, végbizonyítványt kapnak. Vasuti forgalmi, kereskedelmi- és távirdai szolgáltatnál csak azok nevezhetők ki tisztviselőkké, kik bizonyítványt mutathatnak fel. Az eddigi 3 évi tanfolyamon képesített összes hallgatók már is alkalmazást nyertek. A tanfolyam hallgatói beiratási díj czimén 10 frtot, tandíj fejében 60 frtot fizetnek.

### Szerkesztői üzenetek.

**Főfűldi Ottmár, Ferber Albert s más uraknak.** — Szerkesztő távollétében nem intézkedhetünk.

**N. M. urnak Oldalirva.** — Már előbb egy közleményt szödetünk ki arról, azért sajnálatunkra nem használhattuk. Egyebet kérünk.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

## Magán-hirdetések.

### Teljes ellátásra

elfogadok az iskolai időszakra egy vagy két gymnásiumi növendéket vagy polgári iskolai leánygyermeket. Külön szoba, gondos, háziyas nevelés és tiszta rendes étkezésről biztosíthatom a t. szűlőket vagy gyámokat.

Rimaszombat, 1890. aug. hóban.

**Jakabfalvay Béla,** megyei tisztviselő.

## Egy zongoratanitónő,

ki az énekoktatásban is kellő képzettséggel bír, és mint ilyen már több éven keresztül egy nagyobb vidéki városban sikerrel működött, ezt bizonyítványokkal is képes igazolni, ohajtana városunkban letelepedni. — Ugy a zongora- mint az énekből óráit venni ohajtók a napnak bármelyik szakában jelentkezhetnek.

Czím: **a kiadohivatalban.**

# Cséplőgép-szijak

különböző szélességben, és finom gépolaj kapható Braun Zsigmond vas-kereskedésében Rimaszombatban.

## Hirdetmény.

3655. sz. — A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **m. kir. kincstár** végrehajtónak **Simon Péter, István, János és kk. Simon András** végrehajtást szenvedők elleni 221 frt 29 $\frac{1}{2}$  kr. tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő, Kánó községben fekvő, a kánói 43. sz. tjkben A. 3—21. sorszám alatt foglalt fél urbéri telek külsőségből Simon Péter, István, János és kiskoru Simon Andrást illető  $\frac{1}{2}$ -öd részére az árverést 990 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1890. évi október hó 2-ik napján d. e. 10 óraker** Kánó községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 99 forintot, készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1890. évi jun. hó 31. napján. A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság.  
**Vozáry Gy.** kir. tszéki bíró.

## Hirdetmény.

3607. sz. — A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **m. kir. kincstár** végrehajtónak **Galló Ferencz** végrehajtást szenvedő elleni 54 frt 57 kr. adókövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Deresk községben fekvő, a dereski 127. sz. tjkben A. I. 1—16. sorszám alatt foglalt  $\frac{2}{24}$  urbéri telekből és 22. sorszámú házból Galló Ferencz illető  $\frac{1}{3}$ -ad azaz egy harmad részére az árverést 424 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1890. évi október hó 16-ik napján d. e. 10 óraker** Deresk községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 42 frt 40 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 107. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1890. évi június hó 30. napján. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.  
**Vozáry Gy.** kir. tszéki bíró.

## Hirdetmény.

2222. szám. — A **Gienes** községében gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi szeptember hó 13-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 14-ik számú hivatalozójába kintüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítették, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék, 1890. évi július hó 22-én.

**Török,** kir. tszéki elnök. **Cseh,** kir. tszéki jegyző.

## Hirdetmény.

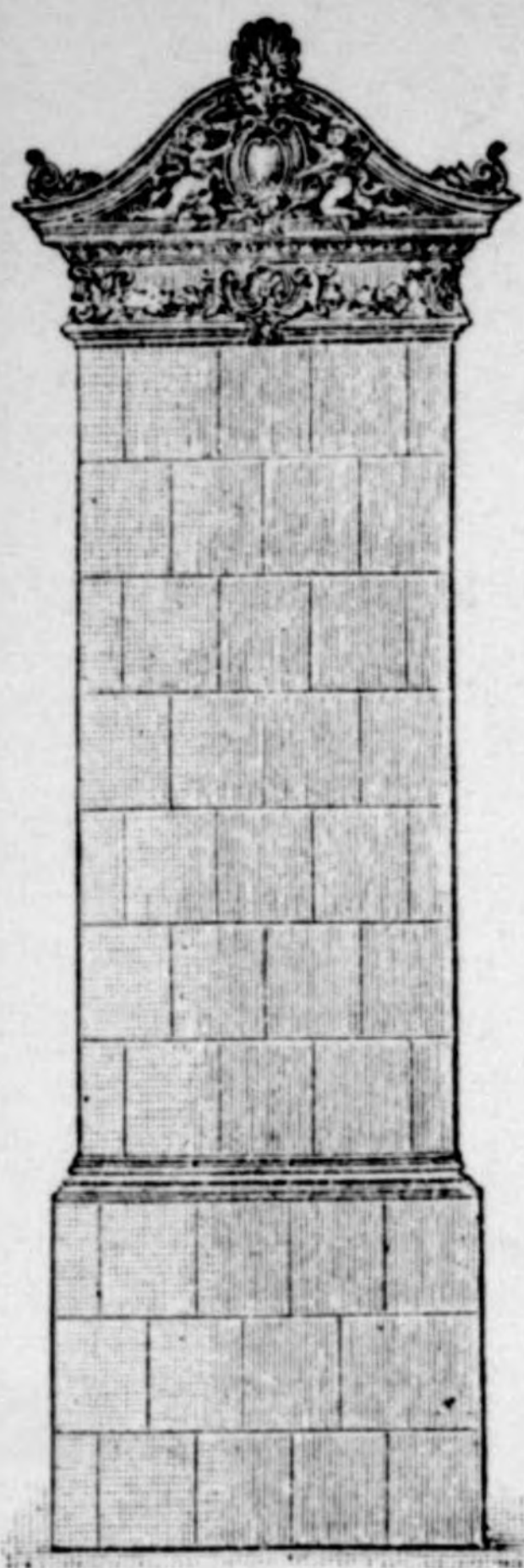
2065. szám. — **Lekenye** községében gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi szeptember hó 11. napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 17. sz. hivatalozójába kintüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítették, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. július hó 8. napján.  
**Török,** kir. tszéki elnök. **Cseh,** kir. tszéki jegyző.

## Hirdetmény.

2356. szám. — A **Gieze** községében gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi szeptember 11. napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 14. sz. hivatalozójába kintüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítették, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. július 29-én.  
**Török,** kir. tszéki elnök. **Cseh,** kir. tszéki jegyző.



## Az eperjesi népbank kályhagyára,

mely a legújabb időben Eperjesen épült s a külföldi gyárak mintájára, a mai kor igényeinek megfelelőleg, tetemes költséggel rendeztetett be, azon kellemes helyzetben van, hogy az első rangú külföldi gyárak módja és mintái szerint készített hazai gyártmányaival a fokozottabb igényeknek is, még pedig a külföldieknél jutányosabb árakon, képes megfelelni.

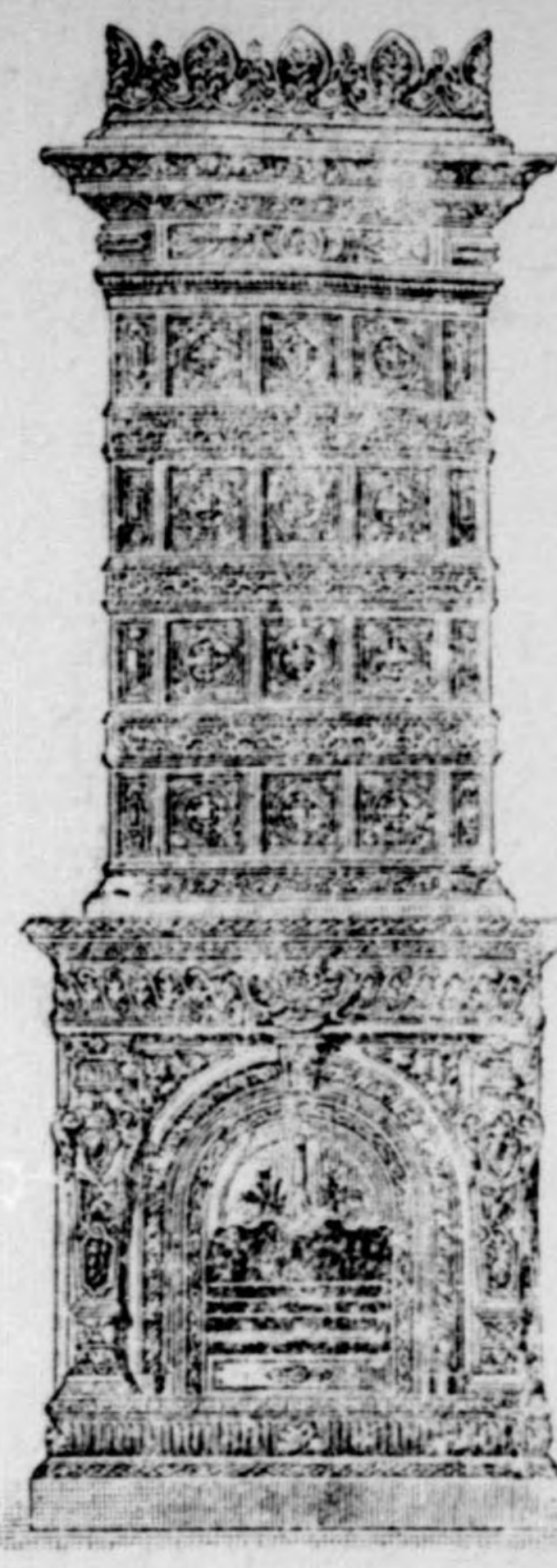
Miért is igen jó minőségű és izlésteljes kivitelű

## cserépkályháinak

nagyobb választékát és készletét felállításal vagy a nélkül a t. cz. közönségnek távolabb fekvő vidékekre is megvételre ajánlja.

A minták megtekinthetők, az árjegyzékek kaphatók és megrendelések tehetők **MERÉL GYULA** urnál **Miskolcson** vagy Eperjesen a tulajdonos

8—10 **Eperjesi népbanknál.**



## Hirdetmény.

2290. sz. — A **Feled** községben gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi szeptember hó 27-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 14. számú hivatalozójába kintüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítették, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék, 1890. évi július hó 18-án.

**Török,** kir. tszéki elnök. **Cseh,** kir. tszéki jegyző.

## Hirdetmény.

2138. sz. — A **Tiszolez** községében gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10-ik §§-ihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi szeptember hó 20-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 14. sz. hivatalozójába kintüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítették, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. július hó 11. napján.  
**Török,** törvényszéki elnök. **Cseh,** törvényszéki jegyző.

## Hirdetmény.

3974. szám — A rimaszombati kir. Törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy **Id. Hegyesy Sándor** mint a esoltói közbirtokosság igazgatója kérelme folytán az önkéntes árverést, a rimaszombati királyi Törvényszék területén lévő **Csoltó község határában fekvő**, a esoltói 1-ső szjtben foglalt 36, 37, 38, 39, hrsz és 13. számú ház alatti közbirtokossági **Korcsma** udvar és kertre 120 frtban, — ugyan azon szjtben foglalt 227, 228, 229. hrsz alatti 78. számú **kovács műhely**, udvar és kertre 120 frtban, — a esoltói 62. szjtben foglalt 234, 235. és 310. hrsz alatti 82. számú közbirtokossági **malom ház**, udvar, kert, istálló, malom felszereléssel együtt 500 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1890. évi október hó 15-ik napján d. e. 10 óraker** Csoltó községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen, de a megállapított kikiáltási áron alól nem fognak eladatni.

Az árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Királyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság. Rimaszombat, 1890. július 10.

**Vozáry Gy.** kir. tszéki bíró.

## Regáleváltság

kötvény birtokosait ezennel tisztelettel értesitem, hogy

1. A regáleváltság kötvényeit,
2. Az ezekre szóló utalványokat,
3. A még nem utalványozott, de a magas minisztérium által helyben hagyott egyezségeket a legjobb ár mellett megveszem vagy azokra mérsékelt kamat mellett a legmagasabb előleget adom.

## Vidéki takarékpénztári részvényeket,

bankrészvényeket, állam-papírokat, sorsjegyeket, részvényeket, betétjegyeket, zálogjegyeket a legmagasabb árak mellett veszek és legjutányosabban eladok. Kivánságra teljes titoktartás mellett e papírokra mérsékelt kamat mellett legmagasabb pénzelőleg is nyerhető.

## Keresek

tisztességes — bármily rangú vagy rendű egyéneket — kik sorsjegyeknek részletfizetés mellett való eladásával foglalkozni óhajtanak.

**Legmagasabb jutalék**

és

**FIX FIZETÉS** biztosított.

## Pénzbetétek

kamatotfizata!

Alulírott bankház elfogad

**pénzbetéteket**

melyek után

**5° kamatot**

fizet.

A betétek előleges felmondás nélkül bármikor visszafizettetnek.

# LŐRY J., BANKHÁZA,

Budapest, Hatvani-utca 17-ik szám.

Alapított 1876-ban.

1—10

Alapított 1876-ban.